

ה'ינט
6
זימטעו.

לְאַדְנָזֶר אֲנִיזָּלְגָּדָל

טער יאהרגאנן-25

14 lipca 1932

דאנערשפראָג ۲۷ פֿמוֹשׁ תְּרִיצָּבָּ

רעדזקבי'ע און אדמיניקטוראציע: פיערטיקאוץער 16.
לאפאנען פון: רעדזקבי'ע 100-57, פון אדמיניסטראציע 47-100.

**ברען ראלטען אונפיז נויפרטען מורה
יאפאנער פערנומען די סאויעטישע אייזען-באהן אין כארפין; גראיסע אויפרגונג אין מאסקוואז**

רעוואלוציע איז בראייזע

דו דרום-פרואוינצ'ן זענען פולשטענדיג בעהערשט פון רעוואַלְזִיכְיאָנְגֶרְעָן
ונירא. אין אַיסְרָפַּעַן פון דִּרְעוֹאַלְזִיכְיאָנְגֶרְעָן זָאנְגּ זִיךְ, אָז זַיְהַ אַקְבָּעָן אֲכָלָן
געַע פון 30 טַוִּילְעָן זָלְגָּנָה, וועַלְכָּפְּ גְּנוּרִיט זִיךְ צָו אַמְּאָרֵשׁ אַוְיָחְדָּה
וועַעַדְתָּן.

**דעתם 21. יולי — סמסאצ'יע-פראצ'עט
געגעו גראגאנאווא**

**בזוד או אריף איריך. לאלאבריען איז עמק
א העלדיישען ווינדעשטאנד; 1 בעה אינען דער' דרג' עט**

אָזֶן דַעַר בִּיאַלִיסְטָקָעֵר אַינְדוֹסְטוּרִיעַ

בַּיאַלִיסְטָקָעֵר אַזְנַטְאַקְעֵר (טַעַלְמָגְנִישׁ) דִינְסְטָאַג אָזֶן פֻּרְעָנְדִיגְט גַעֲוָאָרְעַן דַעַר
שְׂפָרְיִיךְ אַין דַעַר בִּיאַלִיסְטָקָעֵר-אַינְדוֹסְטוּרִיעַ. דַעַר שְׂטוּרִיךְ הַאַט גַעֲדִיעָוֹת 6
וְ7 כִּצְעַן דַי פָּאֶרְיוֹקָאנְטָפָעֵן חַזְבָּעֵן נַעֲמָלֵיךְ, מַסְפִּים גַעֲוָעַן אָוְנְטָרְצָרְשָׂרְבָּעֵן אָנֵן,
לְכַבְּמַיְינְעָר לְזַיְן-אַפְּמָאָךְ, זַעֲרָבִי זָאָל דַי לְזַיְן-סְטָאָוָעֵק זַיְין בְּדָרְגִּיגָר. וְיַי אָזֶן
אַהֲרָה 1928.

לְזַיְיטָן נַיְיָם לוֹן-אַפְּמָאָךְ. זַעֲנָעָן דַי לְזַיְינְעָן פָּוֹן דַי וּזְבָעָר וּצְדִיצְרָט גַּעַל.
וְאָרְעַן אָזֶן 14 פְּרָאָצְ, פָּוֹן דַי שְׁפִינְגָר 10 פְּרָאָצְ.

בזונגדערעך געבעטמען פָּזְוַן דָּאָרְסָצִיאָר
לער אָרְבֶּנֶט: שְׂזֵי אַבְּגָעָר בָּרוּעָן אָנָּא
מִבְּדָלָעָר, עַמְּנוֹרָגָנָטָעָן שָׁוֹן, נַעֲמָנָהָטָעָן
שְׁרָאָנָעָן, סָפָצִיאָלְפָעָדוּרְגָּמָן סָפָצִיאָר
לָעַ אַוְסְּבָּוּלְדָּהָן אָ. אָ. וָ
דָּאָרְסָצִיאָר כָּעֵנָרָאָט = דָּרְוָרְקָטָאָר פָּזְוַן
„דוֹשָׁאָנִינְטָה“ אָזְיָה דָּרְ בָּרְגָּאנָדָר קָאָרָן
חוּאָטָם אָפָּגָעָנָעָבָעָן אָפָּבָרְגָּטָה וָעַגְּנָעָן
דָּאָרְסָצִיאָלְפָעָלוּבָעָן קָאָגָעָן פָּזְוַן יְדָעָן
איָן דָּי אַטְּרָפָעָאוּשָׁיָעָן לְעַנְדָּעָר.
==8==

סָאַצְיָאֵל - דֻּעַמְאַכְרָאַטְעוֹ פָּאַדְעָרָעֹ שָׁעַרְוָהָרָעִי
הַאֲמָלָקִים אֶת-הַמְּלָאָכִים כְּמָלָאָכִים

אטאליעביש-פראגצריישע דערבעהבטערונג
צוליב דער וואקעלדיינקייט פוּ פאוֹ פאָפַעַן אִין לאָאוֹ

ויאס איז אינטיציגן מיטזונט א גאנץ
געפערל האופערע.
דער אַפְּצִיכְלָעֵר קַאמְפְּנִיקָאַט ווועגן
דער לאַפְּצִיכְלָעֵר זַיְצָנוֹג פֿון דַּיְתְּשָׁזֶן קָאַ
בִּינְעָשׂ דַּעֲרַצְעָהָלָם, אָז דִּי שַׁעֲלָגָנוּ פֿון
דער דַּיְתְּשָׁעֵר דַּעֲלַעַטְצִיעֵי אָז אָז
אי אַיְשְׁטְמִיגַּד דַּוְרְכִּין גַּאֲזְגַּן קָאָבֵי
געט אַקְצָעַטְשִׁירִיט גַּזְוָאוֹרָצָן, אָז דַּפְּרָ
קַאמְפְּנִיקָאַט פַּעֲרַשְׂוִינְגָּעַ דַּעַם אַינְפְּרָלִיִּי
בען קַאנְפְּלִיקָאַט אָז דַּעַר רַעֲנַדְרָגָנוּ אָז
קְלָאָר שְׂוִין דַּעֲרָהָן, ווֹאָס דִּי בְּעַרְזָוָן
צִיְּוֹנוֹגַּן, גַּעהַת אָן אַלְּסָ אַרגָּגָן פֿון
דער רַיְכָאָזָהָר.

לאסטען איזיך דיטשלאנד אין נאר
א דאנק דער וואקענדיגקייט פון פאן
וואפאנגען האט מזן איזיך דיטשלאנד
אויניגעלענט צו צאלאען ז מיליארד.
איזיך דער דיטשלנד מיניטער פאן
ניראַט איזו געוען געונן מאכען וועלכע
פֿאַיז פֿערלֿיכטונגען געגן פֿראָקייד
און פֿאַר אַונגעַר צִיאַמְעַנְדְּבִּיט מיט
דער אַיסְטְּלִיעַנְשֶׁה דַּלְגָּגָעַץ.
צִילֵּג דעם איז גוקומען צי אַקְּסָּט
פליקט צוישן פֿאן פֿאנַן אַיז נויראַט זָ
צּוֹלֵיב וָזֵס דַּעֲרַ לְצַטְעַר אַיז דַּעֲמַגְּן
אוֹרְשָׂלְעָגָעַן וְעַלְכָּט סְאַיִן פֿינְאַנְצִיבָּלָע
בְּעַד שָׂוִין גַּעַמְלָדָעַן וּוּגָעַן אַקְּנָמְלָקָט
איַן פֿאן פֿאָפָעָנָס רַצְחִינְגָּן. אַיְצָּת גַּעַ-
מִינְגָּן מִיר אַין דַּצְרָ בְּעַרְלִינְגָּר בְּעַרְ-
זָן-אַיְטָנוּגָּן אַ קָּוּעַסְפָּאַנְדָּעָנָץ פֿון
וּוּזָם. אַין וּוְעַלְכָּפָר סְוּפָּרָט דַּעֲרַצְיָלָע
אַז אַין אַיְתָלְעַן הַרְשָׁא אַ גַּוְיָּסָע
עַנְטוֹשִׁינְגָּן אַזְלִיבָּעַ דַּעֲרַ וּוְעַלְכָּדִינְגָּר
הַלְּזָטוּגָּן פֿון דַּעֲרַ דִּישָׁעָר דַּעֲלַגְּנָצִיעַ
איַן לאָזָן.

היטלעריסטטו פאדרערו אויסן האם- צושטאנד

לכוז הגביר הוכבד וחכרי היישיבה ב"ע **פאריס עיטינגן** ע"ה

כוייפט נאָר בַּיְ דַּעַר עֲרַשְׁתָּעֵר הַאנְדוֹן
ילִיר כְּשֶׁר וּטוֹב!
פָּוּ דַּעַר אַלְטָעֵר בְּעוֹזּוֹסְטָעֵר פִּירְמָעֵץ
בְּאַהֲרֻן

הכחש
אין איזומאנחהונג מיט דער עפערנעליכער ערקלערכונג פון א גע-
וישען קופערמיבע זעגען ה' ג' גאמאלינסקי אין וואס ער
פארענאנטערש ייך אויף דעם, אzo ה' גאמאלינסקי זאָל קלומראַט מײַן
האַבען שיאַנירט, ערקלעַר איך, אzo דאָק איז שקר ורבוב, ער האָס דאָס
פארעפֿענְטְּלִיבָּט אַהֲן מײַן וויסען, וויל איך האַונְדְּצָל שׂוֹין מיט ה' ג' -
מַאְלִינְסְּקִי אַסְּקִי אַהֲרָן אַוְן האָב צו אַיהם קַיְּינְ שֻׁם פְּרַעֲטָעָנָאִים.

בְּחוֹם אֲבָלִים
בלב נשבר אונחנו ממכבים אוו פותח של חברינו חבר דת' מ
דאַלטשעאָט בזונעזשינער 23
נ"ע באֲרִיס עַיְטִינְגָּן
ומנוחמים את כל משפחתו הרמה בבי כהה תונחניים.
המקומן ינחם אתכם בחוץ שאיר אַבְּלִי צוֹן ווַיּוֹשְׁלִים.
הוּא דַּחֲלָמָּד-חָוָרָה דַּאַלְאַשְׁטָאָט ברזינה 33

נאותם יוסקא 30, טעל. 210.50

גראיסער אויסווארל פון ווינען, לייקערן אונן בראנפערן
בעמ': ציליב קאנקורטנץ האב אין רעדזיטרט דעם פרײַן:
מספר א פירוטעל גייגער יין כשר ו טוּב 25 און 65 נָר.
ביבּען פרידּוֹען סאלידּע בעה האנדְלְבָּבָּן

ה'רְבָּת אֲבָבָא אַפְצִיִּיכָּעֵד פָּזֶן "הַכְּנִסֶּת חֲתְנִים וּכְלוֹת" אַוּוָדוֹקָא 10

Sanatorium „PALACE“

פאָר דערוֹאַקְסָעָנָע אָזֶן קִינְדָּעָר
איַן כָּעֵלְמִי (הִינְצָעָר לְאָדוֹן)

געַמְת אָן לַיְידַעַנְדָּע אָזֶיך אַלְפְּרָלִי קְרָאַנְקִיהִיטָעַן
אָזֶן רַזְקָאַנוֹאַלְעַצְמָעָנָן. אַזְפִּיכְטָט פָּונְ דָּקְטוּרִים
סְפָּצְצִיאַלְעַטְמָעָן. עַרְצְטְלִיכְבָּעַ הִילְחָ. הִילְלָ-בְּצָדְעָרָ
שָׁאָרָאָסָעָן צָי זָוָן-לְגַפְטָט-בְּצָדְעָר, וּוּרְאָנְדָעָט פָּאָר
לְגַושְׁאָקָעָס, הִילְ-גִּימָנָאָסְטִיק אָזֶן שָׁעָם. טָעַנְיָס.
שְׁבַיְל אָזֶן אַנְדָעָרָע פְּעַרְוּיְלִילְגָּוָעָן. לְזִיפְגָּזָן וּוְאַפְּגָר
אִינְזִי צִימָעָר. שִׁינְעָן גַּעֲגָנְדָר אָזֶן סָאָסָנָאָז וּוְאָלָר
— אַיְדָעָלָע אָפְרוֹה-בְּעַדְגָּוּנוּנָי. — —

Dyrektor Dr. Rakowski.

מודעה מהר רבינו אמר

אוי ווי נאך שוערט מיה איין געלונגען איינזטערהען אידנונג אין די
ווע שחתענע גענדן אין הינער, מיזאָל וויסטען, אזעס איין גאנַר כשר, זונלאָט האָט
א בלעבענע בלאמבע אויף די פאָלַקע מיש די אויפֿשְׁרִיטְׁשֶׁת כשר לאָדוֹן. אויף-
יעיכס וראָבִינָאָט ועד הכהנות, יעצעט העט זיך וויזער פֿערשְׁפֿרִיט גע'שְׁחַט בעבּ
זונּוּת אָהָן בלעבענע בלאמבע זונען מיר שטרענעג מוהיר, אז אהו בלעבענע
בלאמבע איז נבלַה וטרפה, איזן יעדער ייד זאל אַנְזָאָגָעָן מזאל נישט
קּוּרְפַּעַן אָהָנוּ בלאמבע ער זוֹל נישט נכְּשָׁל ווערטן אַין עַסְפָּן טְּרִפוֹת אַין די כלִים
ערערן ערפה, אז מְוּעָט שְׁטְרָעָנָג אַפְּהִיטְּפָּן וְעַט מְצָן זִין זִיכָּר, אז מְעַט כְּשָׁר,
לאָדוֹר רַאֲבִינָאָט עַם וְעַד הַכְּשָׁרוֹת

בעמְרָקְהָן: קִין שֵׁם קָצֵב אָוֹן גְּפֻנוּלָּעָר זָאָל נִשְׁטָה אַבָּעָן אַין זִין
פְּרָהָלְבָּה זְעוּמָה אָהָן בלאמבע. נְגַעַנְאָלָת חָעֵט פְּנַזְמָרְסָם זִין, אז צַי אִיתָם

דער היטלעריזם אויז דער "רוואויל-
נויט-פערארדנונג" די נײַע זײַן פֿוֹז
קאנצְלָרְעָר פֿאָפּעָן יְהִידָעָה

פ'ו מנה. ג. ווארשאומסקי

פראץ. די אונטערשרטיזונג, וועלכט
אי געגעבען געווארען די געליטענען
פון קרייז, ווערט פערקלעגערט אויף
10 פראץ. און די אונטערשרטיזונג ען
עמצע דער קאמונאלערא מאכט פאר די
אָרְבִּיטֶסְלָאָזְעַן — מיש 15 פראץ. אויף
אָזָא אָוֵין זעהט פאר די נוֹיֶט-פֿערָאָרָה.
דענונג אַינְצִישָׁפָּרָעָן 520 מייליאן
גָּאָלְדְ-מָאָרָק, ווֹיָלְדְ-צָהָלְ אַרְבִּיטֶסְ
לְאָזָע אַין דִּיְתְּשָׁלָאָנָדְ מאכט אוּסָם,
לוֹיטְמַן דִּי לְעַצְטָעְ טַמְאִיטִיטִישׁ אַוְוַיטָם.
רעכונגען, 9.50.000, וועלכע בעקומות
יעזרליכע אונטערשרטיזונג אַין דְּנוּ
הוֹיךְ פָּוּן דְּרוּיְ אַין אַהֲלָבָעָן מִילִיאָרָן
גָּאָלְדְ-מָאָרָק.
די קָאָלְאָסְגָּלָעְ הוֹצָאה ווֹיָלְדִּי דִּיְתְּשָׁע
רעיגונג פערקלעגען כָּאָטָש מִיט אָ
מִילִיאָרָן גָּמָן. אַין הַיּוֹת זִי אַוְיְנָדָרָה.
מַאנְטָש אַינְשָׁפָּרָעָן מאכען אוּסָם
קוּים אַהֲלָמָת, פָּלָאנְגוּשָׁעָן ווַיְתָעָר
פָּאוּן פָּאָפָעָן אַגְּנִיעָם שְׂטִיעָרָה, וועלכער
וועט גַּעֲנוּמָן ווּפְרָעָן פָּוּן דִּי בְּעַשְׁעָפָט
טִינְגָּשׁ, וועלכע פָּיוּלְפָעָן צְחָלָעָן אַין
דָּעַר צְרוֹשָׁע רִיה בעַמְּמָתָץ, מְלוֹכָה שָׁעָם
קָאָמְנוּאָלָעָן, אַנדְ. אַין דָּעַר הוֹיךְ פָּוּן
אַהֲלָבָעָן פְּרָאָצְנָטָן פִּין גַּהְאָלָט, דָּעַר
מִקּוֹר צָאָלָעָן בְּרָעָנָעָן נִיְיעָן 408 מִילִיאָן
גָּמָן. ווַיְתָעָר וַעֲשָׂה פָּאָר דִּידָאָזְגָּי
נוֹיֶט פְּרָאָרְדוֹזָגָגָן צֹו פֻּרְקְלָעָנָעָרָן וְ
אַינוּוּאָלְדִּעָן-רַעֲנָשָׁעָס. מִיט 20 פְּרָאָצָן
פְּרָנְגִּיכְרָעָן די שְׁטוֹרָאָט-אַפְּנִיְינִיְּסָן
פְּרָאָצְעָדָר אַין גַּעֲרִיכָּת, אַלְצָן דְּרִי צָו
שְׁאָפָעָן נִיְיעָן פָּאָנְדָעָן צֹו רַאֲטָעָוָעָן דָּעָם
דִּיְתְּשָׁעָן מְלוֹכָה-אָוָצָה, וַעֲלָכָר זִינְקָא
אלְצָן טִימָפָעָר.

ראאו דמאו ספחים שמחה מיש די היטל ערים טישע נצחנות. – פאנציעט גראוניצט זיך אפ פון ב.ב. – די ווארנונג פון לאוואו. – אפקלאנאנען פון דער פויילישער פרעצעע.

בג. פט. 8.5.2. - 1. זהו נונק פה לאוון. - אפלילאנגען פון דער פוליטישער פרעעה.

קוריאען פון לאוּן

פָּאַר פְּרִידֵּר זֶלֶל הַעֲרִיא הַאֲבָעָן נָעַ
קוֹשֶׁת אֶל דִּינְמָשׁ אָזֶן אֶל פְּרָאנְצְוּזָוּשָׁן
וְשָׂגָנְגָלִיסְטָקָעָן אָנוֹ בְּעַרְאַטְוָמָסָן זֶלֶל פָּ
לָאָזָן.

וְאָגָעָן דָּוּ דִּינְמָשׁ בְּלַעֲטָשָׁה, אָז דָּוּ
פְּרָאנְצְוּזָן אָזֶן וְעוֹהָר „צָוְהָרְלָעָן“ נָעַ
וּעַן, נָאָר הָאָט וְגַעַחַת פְּקָאָרְבָּעָל
אוּרְפָּהָרְדִּיאָן, הַלְּמָאָרְךָרְחָאָרְדָּעָן דָּוּ דִּינְמָשׁ
כָּאַלְמָעְרָשְׁטָעָן כְּעַקְאַשְׁטָעָן.
דוּ יַגְעַעַז שְׂלָהְגָלְלִיסְטָקָעָן אֶל פְּרָאנְצְוָן
רַנְכָּר הָאָט נָאָר גַּעַשְׁטָמָאָה קְיָן קְיָן
גַּעַשְׁפָּקָמָיָקָן. זֶוּ וְוַנְשָׁטָן נָאָר גַּעַשְׁטָן, אָ
פְּרָעָמְדָן “שְׁכַעַקְתָּהָמִיּוֹ בְּעַסְעָרָן...”

* * *

דוּ צְבָנְגָעָן דָּעַרְצָהָלָעָן, אָז הַעֲרָן
וְאַל הַאֲבָעָן גַּעַזְגָּעָן צָוְפָּאָן פָּאָן

פָּעָן:

„אָזֶב אַזְהָר גַּוְטָמָר נִישְׁטָה פִּיר
מוֹלְיָאָרְד — בֵּין אַזְדָּר אֶל פְּעַרְחָלְלָעָנָר.“

דָּעַרְזָהָר זֶלֶל פָּאָן פָּאָבָעָן הַאֲבָעָן נָעַ
עַגְמָהָעָטָם:

„אָזֶב אַזְהָר גַּעַטְמָט נִישְׁטָה צָוָת מִילָּאָן
אָזֶרְהָר, בֵּין אַזְדָּר אֶל פְּעַרְחָלְלָעָנָר.“

הַעֲרָבָה? — בְּנָרוֹא הָאָט וְאַבְלָעָלָן?

פָּאַר אַרְבִּיטְסְמָזְזִיקִים אָוִיךְ אָנְגְּנָפָר אָוִיךְ
וְלְגִיטְעָן דִּי בְּזִוְדְשָׁצְטָלְלָעָבָר.

זֶוּ לְעַצְעַז נְזִיטָפָן אָוְרְדָזְנוֹגָ פְּוַהַהָט
זֶוּ פָּן 16-טָפָן יוֹלִי אָז אַנְיִיט
יִיעַצְרָר פָּן זֶלֶל. גַּפְעַנְגָּר פָּן פָּונְטָן.
דָּר אַזְיָגָעָר שְׁטִיעָר, וְעַכְנַטְמָעָן,
שְׁבִיזְזָן סְזָף יִאָהָר אַרְיִינְגְּרָאָגָעָן אַיִן
כְּשִׂזְזָן מְלוֹכָה-אָוְזָר אַנְיִעָסְמָעָן
אַמְּלִיכְיָרְד מִיטָּאָכְטָה הַגְּנָדְרָעָט
יִאָנָן גּוֹלְדְ-מָאָרָק, גְּלִיְיכְיִיטָהָגָ וּוּרְעָטָה
גַּעַשְׁפָּטָט דָּעָרָמִינְזָם פָּן אַוְמְצָאָץ
50 ג. מ. פָּאָר וּוּלְכָעָן מְהָאָט
אַיִצְטָ קִין שְׁטִיעָר נִישְׁטָה גַּעַ
פָּטָה.

אַזְיִוףְגָּבְיָט פָּן שָׁוֹץ פָּאָר אָרָ
פְּסָלָעָן אָוּן אָזֶב אַנְדָעָרָע גַּעַבְעָטָעָן
סְאַצְצָלָעָר פְּעַרְחָלְלָעָנָגָן. זַחַת פָּאָר
נוֹיִט — פְּעַרְחָלְלָעָנָגָן פְּאַלְגְּעָנְדִינְעָט
יִם: עַס וּוּרְעָטָה פְּעַרְקְלָעְנָעָרָט דִּי
דָּפָן דָּעָר אַזְנָטָרְשִׁיטִיזָנָג אַזְיִוףְגָּ
פָּן אַרְבִּיטְסְמָזְזִיקִים אָוִיךְ 23

דער גענעראָל-שְׂנִירִיֶּס פֿוֹ בַּעֲלָנִישׁ קַוְיָהָלְעֹז-גַּרְשָׂכְבִּיר

מִילְיכָה מֵיט פָּאנְצָעֶר-אָוִיטָם אַזְבִּילְעָן אָוֹן קְוִיהַלְצָן-וּזְאַרְפָּעֶר אַרוּם זַי גַּרְבָּעֶנְס், וּאוֹר כָּס זַעֲנָעָן גַּעֲוָאן פָּעַרְזָמְצָלָט דִּי שְׁטוּרִיקָעַנדָּע אָרְבִּיטָעָר.

אליעבער

Digitized by srujanika@gmail.com

סוף געועכו אַ מיליאָרֶד אָנוּ — דְּךָ
אוּ פִּיכְשָׁמֶטֶר הַאֲטָם זֶה אָנוּ בְּנֵרְבָּן
דֻּרְהַאְלְמָעָן...
אַ מִילְיאָרֶד גָּלְדָּמָאָרֶק בְּגַיְן וּבְגַנְדְּ מַה
חַיָּה? וּזְאָם שְׂפִילְטָם דָּאָס נָאָר פְּקָאָר
אַ רָּאָל? *

מעו דערצעהטלט:

איין קָאָרְדָּאָר פְּנֵי לְאָוְאנָאָר וּזְעַמְּגָנָסָה
וְאָל וְעַגְעָנוּ בְּעַת אַ פְּזֹועַ: עַשְׂתָּאָגָעָן
וְאַלְעַסְּקָי איין גַּעַשְׁמָעָסָט מִיטָּחָרְיאָ-
פְּנֵי בָּאָפָעָן איין פְּלָעָאִים אַנְגְּעָאָטְבָּאָן
איון האָטָם פְּרָנְשְׁטָלְדִּיךְ זַיְד בְּעַנוּרְיסָטָם. בְּגַיְן
דָּעַ מְנוּסְטָאָרָעָן הָאָפָעָן הַעֲלָלָרָד רָעָם
נְרוּסָאָפְּעַעַנְטָפְּעָרָט אָנוּ וְיַיְהָאָפָעָן זַיְד
מִיטָּחָרְיאָן דָּעַנְגְּרִיסָטָם. דָּאָן וְאָל בְּאָל
בָּאָפָעָן הָאָפָעָן גַּעַונָּטָן:

„אָדִיעַ מְטוֹעַן הַעֲרָזָן. אִיר וּוְלָ אַטְבָּל
נִישְׁתָּשְׁטָעָרָעָן איין קָאָרְדָּאָר.“

„ברָאָזָאָ, עַקְסָעָלְעָנִי!“ — הַאֲטָם
אַזְּסָעָרְיוֹהָעָן וְאַלְעָסָקָן. — צִי וְאַלְטָם
אַזְּהָר גַּוְשָׁתָּגָעָנָטָדָם, וּזְאָם אַיְזָד
הַאֲטָם גַּעַונָּטָן, אַיְזָד שְׂרִיפְטָלוּד גַּעַבָּעָן?“

— — —

צִי וְעַגְעָנוּ דָּי אַלְעַ מְעַשְׁלָלָעָרָ אָמָות?
אָסָמָאָן וְזָנוּ, אָנוּ נִשְׁתָּמָאָן עַמְּקָאָן זְנוּ
אוּ יָאָ. שְׂוּעָרָעָן איין טָלִית וְתְּפָלָי דָּאָרָא
וְאָסָמָאָן דְּבָרָהָמָאָן.

לְאַלְיָעָנָעָר אוּ מְעַן קָעָנוּ
פְּנֵו אִמְּטָאָלְיָעָנִישָׁעָנוּ
עוֹ לְזָכָאָטִים טָעָנָה,

לְאַגְּאָטִי הַאֲטָם שָׁאָרָף פִּילְאָזְפִּירָט
גַּעַן דָּעַם הַוִּיקְטָטָאָרָט=אַוְטָרָשְׁידָ צְוַיְוָעָשָׁן
שָׁמֶן אַמְּלָאָגָעָן מְעַנְשָׁעָן אָנוּ דָעַם מְאָ-
רְנוּכָּה. עַרְהָאָשׁ וִיךְ גַּעַנְיִיגָּשָׁ אַינְגָּגָן-
זָה צָוְדָר אַלְטָעָרָ צִיְּתָ. עַרְהָאָשׁ
פְּרָיְהָלָטָ, וּוּי אָן אַיְבָּרְגָּעָר אַיְן דָעָר
אַכְּבָּעָפָן פָּוּן מְסָאָלָנִי אָ�ן קַלְעָמָאָנסָא.
פְּטָרָמִין אַפְּשִׁירָפָוּן לְזָכָאָטִי הַאֲטָם
מִידָּגְזָאָגָן:

„אָנוּ דָאָרָ מְזָעָן מִיר קַעְמְפָזָן פָּאָר
בָּגְלִיְּדִיְּגָעָן אָנוּ דְּפָנִירְגָּעָטָעָן“
קַנְאָפָעָ צְוַיִּי יַאֲהָרָ נָאָךְ מִין לְעַצְּ-
זָה בְּפָזָעָ אָנוּ לְזָכָאָטִי גַּעַשְׁטָאָרָבָעָן.
מִיטָּ אִיהָם אָנוּ פָּרְשָׁוֹאָנְדָעָן דָעָר
דְּלְעַצְּמָעָר אַוְיִיגָּפָן דָעַם פְּרוֹכָאָ-
דָעַן מְשָׁפְּתָה-בְּזָוִים לְזָכָאָר.
(עֲבָדָע)

אַפְעָר אַבְעָסָעָר אַיִ

וּהַן פָוּן יְוֹדִישׁעַן פָאַלָּה. אַפְעָר פִילְ מַעַרְ אַרְוִימָעַר. – הַאֲצָנָעַן וּמַעַרְמָעַר. – אַז נְעוּזָן אַיְתָאַלְיעַנְיַשָּׂעַר פַּרְעַטְיַעַר אַזְנוֹן הַזָּיִד גַעַשְׁעַר יְוֹדָעַן וּוְיְלָעַן וּוְיְרָעַן – זַיְזַיְהָן, אַזְנוֹן שְׁטַרְעַבָּוֹן צַיְעַר-אַרְבָּיַט, אַזְנוֹן

בָּאַנְגַּנְגַּנְיַשָּׂעַן – פָוּן דָאַגְבָּן בְּרַיְיַן נְיוֹן

פָוּן הַוִּיכָּר אַזְנוֹן וּוְיְלָעַנְפְּרַיְעַר מַאֲרָגָל
נְפָמָעַן מֵיר אַז, אַז דָעַר סַפְצַיְלָגִים
אַז עַמְשָׁיַשׁ, נִישָׁת וּוְיְרַשְׁעַטְפְּלַיךְ פָּגָר
שְׁחַנְגָּעַן, דָאַם וּוְעַלְט-גַעַפְּחַהָל, וּוְאַס
פָאַרְפָּלָגָנָה דִי אַיְינְגַעַן מִיְּנוֹגָן אַזְנוֹן באַ
מַעַן פָוּן אַלְעַ – דָאַזְנוֹן מֵיר אַלְעַ
אַחַן אַוְיסָנָאָם. סַפְצַיְלִיסְטַעַן; צַי מִיְּ
וּוְיְשָׁעַן אַזְנוֹן וּוְיְלָעַן עַפְּ, צַי נִישָׁת, אַפְּלַי
דָעַר לִיְדָעַנְשָׁאַפְּטַלְיַכְּפָטָעַר גַעַנְגָר פָוּן
לְזַאֲצָטִי הַאֲצָט עַנְטוֹהַיְקָעַלְט וַיְוִין מִיְּ
וּזְנוֹג וּזְנוֹעַן דָעַם מַעְוִיב-אִירָאַפְּעַאַיְשָׁעַן
מְגַנְגַשָּׁעַן פָוּן הַיְיִינְיָן. יְעַדְרֹעַ, אַחַן אַזְסִים.
גַּאֲרַנְשָׁעַן פְּעַהְיָה צַי בַּאֲשַׁרְעַנְקָעַן זַיִעַ
אַיְיַעַטְרָעַ נַאֲר אַזְחַי זַיִעַ זַוְלַפְּטָעַ. עַזְנוֹקָט
דַעַנְקָט נַאֲר פָוּן דָעַר "מְעַנְשָׁהִיט". עַזְנוֹקָט
גַּוְרִיפְטָעַ אַז יְדַעַן, וּוְלַכְעָר דַעַנְקָט
אַנְדֶרֶשָׁעַן.

לוצאי, א גוטער יוד, אפער א בעסער איטאליענער

מיו בעגעגעניש מיט לואיזש לוצאטוי. אין הארץ א זוחן פון יודישען פאלם. אפער פיל מעחד א רומער. – האז גענלייבט, או מען קען בעקעמאפער דעם אנטיסעמיטיזם מיט קלונע און שעהנע ווערטער. – אין געוווזן איטאלאינישער פרעטער און הייד געשעצעט פון איטאלאינישעו פאלק. – מען דארפ בעוויזען דער גערטט. אין גאנט אליע ווּבָנִי גַּנְגֶּן גַּנְגֶּן גַּנְגֶּן. אין שייארבען זיין. ייר-אַרְבָּנוּן, אין נוֹאַהֲנוּן, אין נוֹאַהֲנוּן.

ל'זצטני האט שארף פילאָזטירט
בענין דעם הוייט-אַוטערשייד צוישען
ש אַמְּלִיגָּן מונגען און דעם מאָ
זונעב. ער האט זיך געניזט אינגעָן-
ן צ'ג דער אַלטער צייט. ער האט
היהָלֶט, ווי אָן אַיבָּרְגָּעֶר אַין דפֶּר
אַכְּעָפֶר פֿון מְזָסָלִינִי אָנוֹ קְלָעָמָנסָא.
פְּנַאיְרָמִין אַפְּשִׁיר פֿון לְזָצָטִין האט
מייד גַּזְגָּזָה:
„אָנוֹ דָּאָךְ מְזֻוּעַ מֵיר קַעְפְּדָן פָּאָר
בְּגַלְיִידִיגָּעַ אָנוֹ דְּפִינִידְרִיגְּטָעַ!“
קְנָאָפֶעֶן צְוּוֵי יְאָחָר נָאָךְ מִין לְעֵזֶן.
זֶה בְּעִזּוֹן אַיְזָן לְזָצָטִי גַּעֲשָׂתָרָבָעָן.
מִיט אִיהָם אַיְזָן פָּאָרְשָׂוֹוֹןְדָּעָן דָּעָר
דֶּר אַלטָּעָר צְוִוִּיגָן פֿון דעם פְּרַכְּצָאָן.
דָּעָן מִשְׁפָּחָה-בָּזִים לְזָצָטִין,
(אנְדר ע')

בעכטונגנישען - פון דאובן ברידני
פון הוייבער און ווילענסטוריינד מאַראָזֶל
נטמען מיר אָן, או דער סָקְצִיאַלְיָין
אייז עטיש, נישט ווירטשאָפְטְּלִין פָּרָג
שטעגןען, דאס וועלט-געפֿהילֵך, וואָס
פאָרְפְּאָלָגָן דֵי איינְגעַנְעַמְינְזָג אַין בָּאָ
מען פָּון אַלְעָט-דאָן זענְפָּן מיר אַלְעָט
אָהָן אָוִיסְנָאָם סָקְצִיאַלְיִיטָעָ; צַי מַיוּ
וַוַּיְשַׁעַן אָין ווַיְלַעַן עַט, צַי נִישְׁט. אֲפִילָּ
דער לִיְדָעָנָאָפְטְּלִיכְטָעָר גַּעֲנָעָר פָּוּ
יעַפְּדָר "סְטָאָדָע-מַאָּרָאָלָּ", נִיטְשָׁע, אַיִּ
בָּאָרְנִישָׁט פְּעוֹהִיג צַי בָּאָשְׁרָעָנְקָעָן זַיִּ
מְעַנְשָׁעָן פָּון הִינְגִּי. יַעֲדָר, אָהָן אָוִיסָּ
גָּמָּם, פָּאָדָרְתָּ עַזְוָאָס פָּוּן דָּעָם אַנְדָּעָ
וְעַזָּע, פָּס וּוּרְטָס אָוִיסְנָאָפְּרָאָכָעָן אַזְוָּז
זָאָלָסָפָּס מִיט דָּעָר אִיעָרְצִיאִינְגָּוּן, אַז דָּעָ
אָלָעָן מִזְוָּז פָּעָס גַּעֲנָעָדָרְטָס, נִעְפָּוּ
דרעַלִּי שְׁנִינִּים, דִּיזְוָעַלִּי אַיִּז גַּעַוּעַן, לְזִוְּצָאָטִיִּין,
דָּעָר הַכְּסָטָר אָן דָּעָר אִידְעָלְסָטָעָר
שִׁיפָּ פָּון אַשְׁטָּמָסָמָן. עָר הַאָטָט פָּאָרָ
איַינְגִּיט אַיִּז פָּאנְטָזִוִּעָ אָן דִי
הַכְּסָטָע לְעַבְּנָסְקָלְזָהִיט, עַטְיק אָן
עַסְפָּטִיק, דִי הַעַסְטָע מְעַנְשָׁעָנְקָעָנְעָ
נִישְׁ אָן בִּינְטִיבָּעָן שְׂוֹאוֹןְגָּן.
לִיצָּאָטִי הַאָט עַנְטוֹוִיקָלָעָז זַיִּן מַיִּ
וּנוֹגָז וּוֹעֲנָעָן דָּסָם מַעְוָ-אִירָּאָפְּעָאִישָׁעָן
מְעַנְשָׁעָן פָּון הִינְגִּי. יַעֲדָר, אָהָן אָוִיסָּ
גָּמָּם, פָּאָדָרְתָּ עַזְוָאָס פָּוּן דָּעָם אַנְדָּעָ
וְעַזָּע, פָּס וּוּרְטָס אָוִיסְנָאָפְּרָאָכָעָן אַזְוָּז
זָאָלָסָפָּס מִיט דָּעָר אִיעָרְצִיאִינְגָּוּן, אַז דָּעָ
אָלָעָן מִזְוָּז פָּעָס גַּעֲנָעָדָרְטָס, נִעְפָּוּ

לצצאי הארץ בגדראכט דאס אידען
סיטס, ווי א רעליגינץ. ער אלין איידען
געזען א אידאליסט, א פריידענקרער
אלכ זיד הארץ ער זיך פרויסגעוויזען א
וואנק די העטיגע פארטאלגונגנען אוינע
זידען. אין איינעם פון זיגונט ארטיקעלע
אנטז ליזאטטי, או עס איינ געזען א ציימט
זונען ער היט פראגעסן זיין אידישקיט
זיגון דעם הייכען פלאז, וווס ער פאר-
עטט, און פון זינע רעליגעזע בזט-
אקטונונגן-זונגען לאצ'רעליגיעס גלייר.
בגבער הערדנדי דעם שפֿאַט אוינע
אידען הארץ עס איהם דערמאָנט זיין אלס איד-
נוויכט זיך אונערקענען זיך אלס איד-
ויל גאט איז מיט די פֶּאַרְפֶּאַטֶּז.
ס' מיר דאס הייטפֿ: פֿיר, די איטאָליַּע.

**נעשה ארבעו יודישער ארטיגז
יעבר באצמאן**

יבג' יאָרְק. (ימ"א) אַין עַלְתָּר
ו 67 יְהֹוָה אֵין דָּעַן אֶת הָרֶץ
אֲזַק גַּשְׁתָּרְבָּעַן דָּעַר בַּעֲקָאנְטָבָן
אַיְמָד יְדִישָׁע אָוָן צְנַגְּלִישָׁע פְּצָעָנוּט,
יעַקְבָּר קָאַגְּמָאָן הָאָט אַיְבָּרְגָּלְאָזָעָן אֲ
יְשָׁעָר אַקְמָיאָר יְעַקְבָּר קָאַגְּמָאָן. דָּעַר

זונען איזוי און נישט אנדערש. דאָר
פריד ליכע צוזאמגענעלעבען פון צפֿיַּה
רייער, אַנְיִקְעֵר און פְּשָׂאַקְעֵר אַיז דָּעַת
בעסטער בָּאוֹויגִין.
דער מאָרָאַלְישֵׁער אַימְפְּרוֹאַמְּיוֹן (בָּגָּ
פָּעַלְהָ) אַלְּשָׁן פָּאָרָם פָּון פָּאָרָאָל אַיז
צִיכְּלָעָן פָּון אַונְגָּזֶר נִיעָר צִיטָה. עַס
איַז קִיןָן נְפָחָה מִינָּה. צִי שָׁאָפָּעָנוּהוּיְהָיָה
מִינָּה שָׁאָרָעָתִישׁ דָּעַם וְוַילְעָן צַי לְעָ
בָּפָּן, אַדְעָר נִיטְשָׁע וְוַילְעָן בְּפִיעָעָן
די עַנְטָשָׁעָדָונְגָּעָן לִיגְיָעָן אַיזָּן דָּעַם אַזְּיָּ
בְּעַרְפְּלָאָךְ. זַיִי בְּפִיצְיְקָפְּנָעָן נְאָר :
פְּעַרְזָוּנְלִיכְּעָן גַּעֲשָׁמָאָךְ, אַ פְּעַמְפְּלָעָךְ
הַעֲלָמָה,

ה' זונען בקרוריבט פון די מענסליך
פכת אין פון יעדען שוויז. עם איז
רישט ריכתיג. וואש מען זאגט אויף
וונגן, או איבער אונזער אינטפרעס
איין ירושלים. פראונאכלעסיגען מיר
וונזערע פלייכטען צי-די אנדערע לענע.
עה, אין וועלכען מיר געבען אין
עליכע שייצען אונז.

